

gent:

Samen door de schoolpoort

Proeftuin Gent – AMIF

School ♥ onderzoek

Lia Blaton – Onderwijscentrum Gent

14 februari 2019

Met steun van het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie en de Vlaamse overheid
“Naar een meer geïntegreerd migratiebeleid, via AMIF”

Vlaanderen
verbeelding werkt

Inhoudstafel

- > Kwalitatieve
kleuterparticipatie via
ouderbetrokkenheid – AMIF
oproep
- > Gentse proeftuin
- > Omgevingsanalyse
- > Acties
- > Wat leerden we?

1. Kwalitatieve kleuterparticipatie via ouderbetrokkenheid

AMIF projectoproep 369

- > Duurzame, kwalitatieve kleuterparticipatie via ouderbetrokkenheid
- > Vernieuwend, experimenteren
- > Aandacht voor transities, integrale benadering, verbinden van zorg & leren, omgaan met toenemende diversiteit & meertaligheid
- > Derdelanders (niet-EU, legaal statuut of procedure)

Projectfases

FASE 1 - voorbereidende fase

- > 6 maanden (januari – juni 2017)
- > Analyse knelpunten scholen
- > Bevraging relevante actoren
- > Uitbouwen actieplan + acties (vernieuwend)

FASE 2 – uitvoerings- en evaluatiefase

- > 15 maanden (juli 2017-september 2018)

FASE 3 – Afrondingsfase

- > 3 maanden (oktober-december 2018)
- > Actieve medewerking aan slotconferentie en publicatie.

Kleuterparticipatie in Vlaanderen

Kwantitatief: meer dan 97% van de Vlaamse kleuters gaan naar school.

Maar – uitdaging: kleuterparticipatie bij kwetsbare groepen

- > Vlaams actieplan kleuterparticipatie
- > Vlaamse kleutercoördinator

Drie dimensies

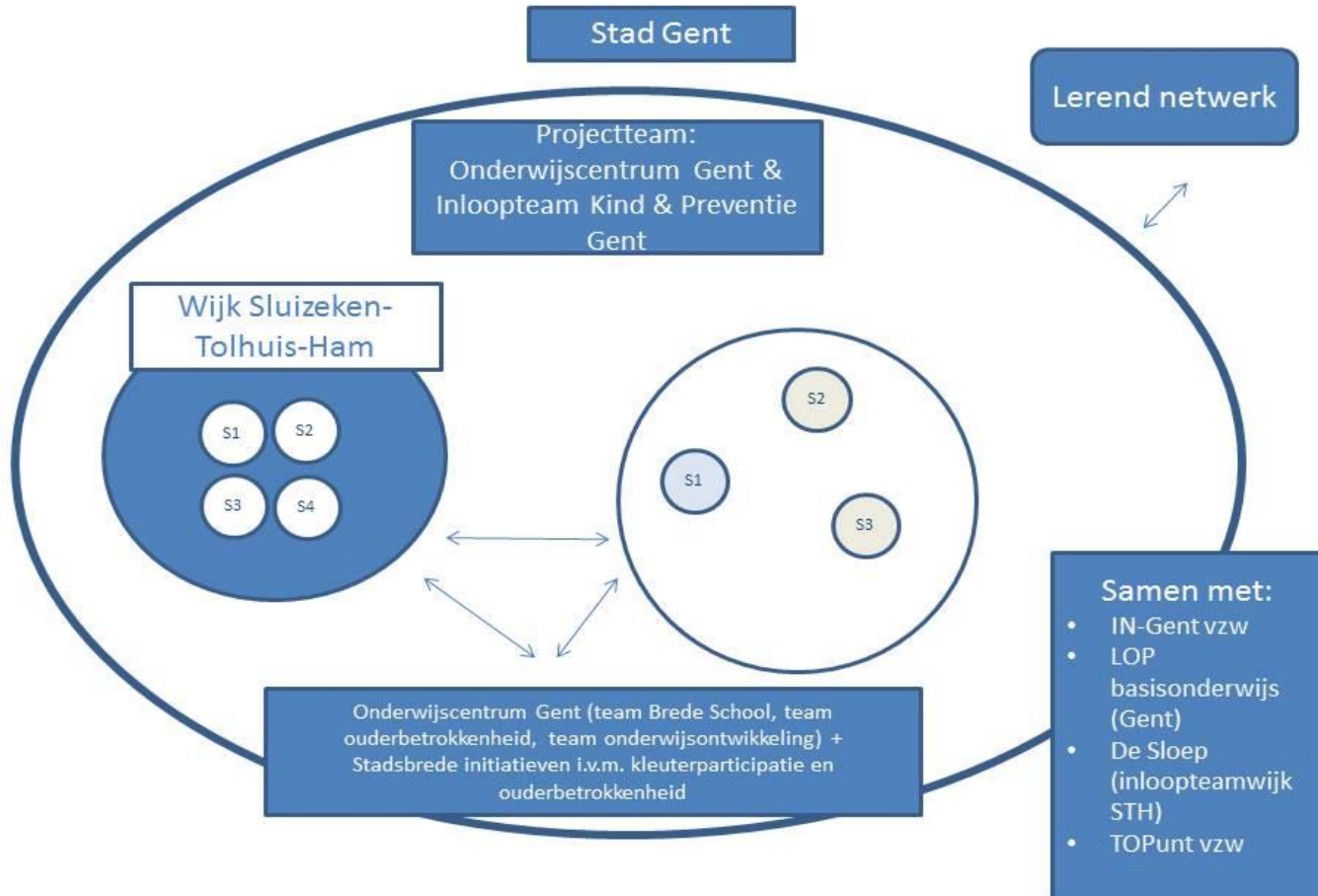

2. Gentse proeftuin

Samen door de schoolpoort

Gentse proeftuin

Projectteam

Onderwijscentrum Gent

- > 2 projectmedewerkers + coördinatie

Inloopteam Kind en Preventie Gent

- > 2 medewerkers (halftijds)

Inloopteam:

preventieve opvoedingsondersteuning
(aanstaande) kwetsbare gezinnen
Bepaalde wijken
Kind & Gezin

Lerend netwerk (VBJK/Steunpunt Diversiteit & Leren)

- > 7 Vlaamse proeftuinen
- > Inhoudelijke input
- > Uitwisseling tussen proeftuinen

3. Omgevingsanalyse

Januari-juni 2017

Omgevingsanalyse

**Bevraging
leerkrachten**

**Bevraging
ouders**

**Bevraging
schoolbeleid**

**Bevraging
partner-
organisaties**

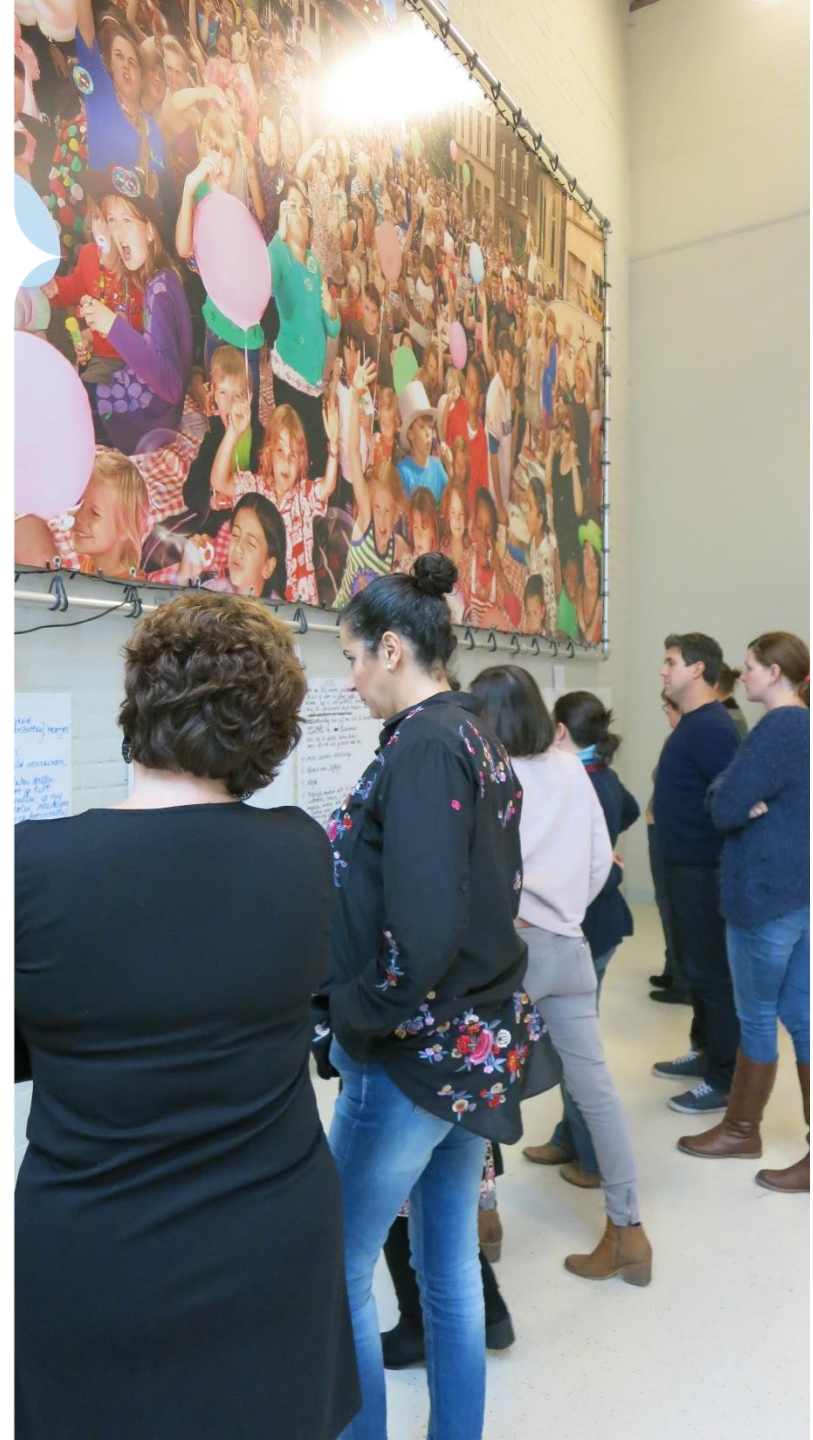
Wat doen scholen?

Schoolfiche

- > Van kennismaking met school tot dagelijkse werking

Uitdagingen

- > Professionalisering
 - > Stappenplan
 - > Visie ouderbetrokkenheid
 - > Ouders bereiken en betrekken
 - > Wen- en instapbeleid
-

Focusgroepen met leerkrachten

Competenties versterken

- > Opleiding, uitwisseling, coaching

Hoe ouders sensibiliseren?

- > Belang kleuterparticipatie
- > Schoolgebeuren
- > Pedagogisch project

Schoolniveau

- > Tijd voor warm onthaal
- > Betrokkenheid ouders vergroten
- > Diversiteit op school

Ouderbevraging

School = belangrijk

Belang van:

- > Zorg
 - > Hygiëne/veiligheid
 - > Gewenning
 - > Zichtbare en toegankelijke directie/brugfiguur
 - > Warm onthaal van kind en ouders
 - > Geïnformeerd worden
 - > Zicht op onderwijssysteem/pedagogisch project
-

Ouderbevraging

“Ik voelde me slecht. Ik wachtte daar een half uur. Ik stopte me weg. Ik keek tot ik zag dat mijn dochter stopte wenen. Ik weende soms ook. “

“Het was belangrijk voor mij om te zien dat de juf mijn dochttertje oppakte, haar een zoen gaf. Ze knuffelde en troostte haar.”

“ De juf maakt tijd om te vertellen hoe de dag is verlopen. Ze toont foto's van wat haar kindje gedaan heeft in de klas. Het is leuk om te zien dat mijn dochter gelukkig is en om te zien wat ze bijleren. “

Ouderbevraging

“De speelplaats is te gevaarlijk , zeker voor kleinste kinderen. Er is te weinig toezicht. Grote kinderen spelen samen met kleine : ze duwen, ...”

“Een goeie klik met de juf is belangrijk, zowel met het kindje als met de ouder.”

“De juffen moeten zoals mama’s zijn. De kinderen graag zien. Elke ouder wil dat.”

Bevraging partnerorganisaties

Wie?

Jeugdwelzijnswerk, inloopteam, kind en gezin, In-Gent vzw, CLB, LOP, IVA, Huis van het Kind, OCMW Gent, Brede School Sluizeken-Tolhuis-Ham

Noden?

- > Meer samenwerking (integraal) & met scholen
- > Visie-uitwisseling
- > Overgang tussen diensten
- > Ondersteuning
- > Kansarmoede
- > Kijk naar ouders vanuit onderwijs

4. Acties

September 2017-december 2018

Actieplannen op maat van school

- > Professionalisering
- > Voorschools traject
- > Scholenbezoekronde
- > Wen- en instapmomenten
- > Stappenplan en registratie
- > Contextanalyse
- > Stem van ouders

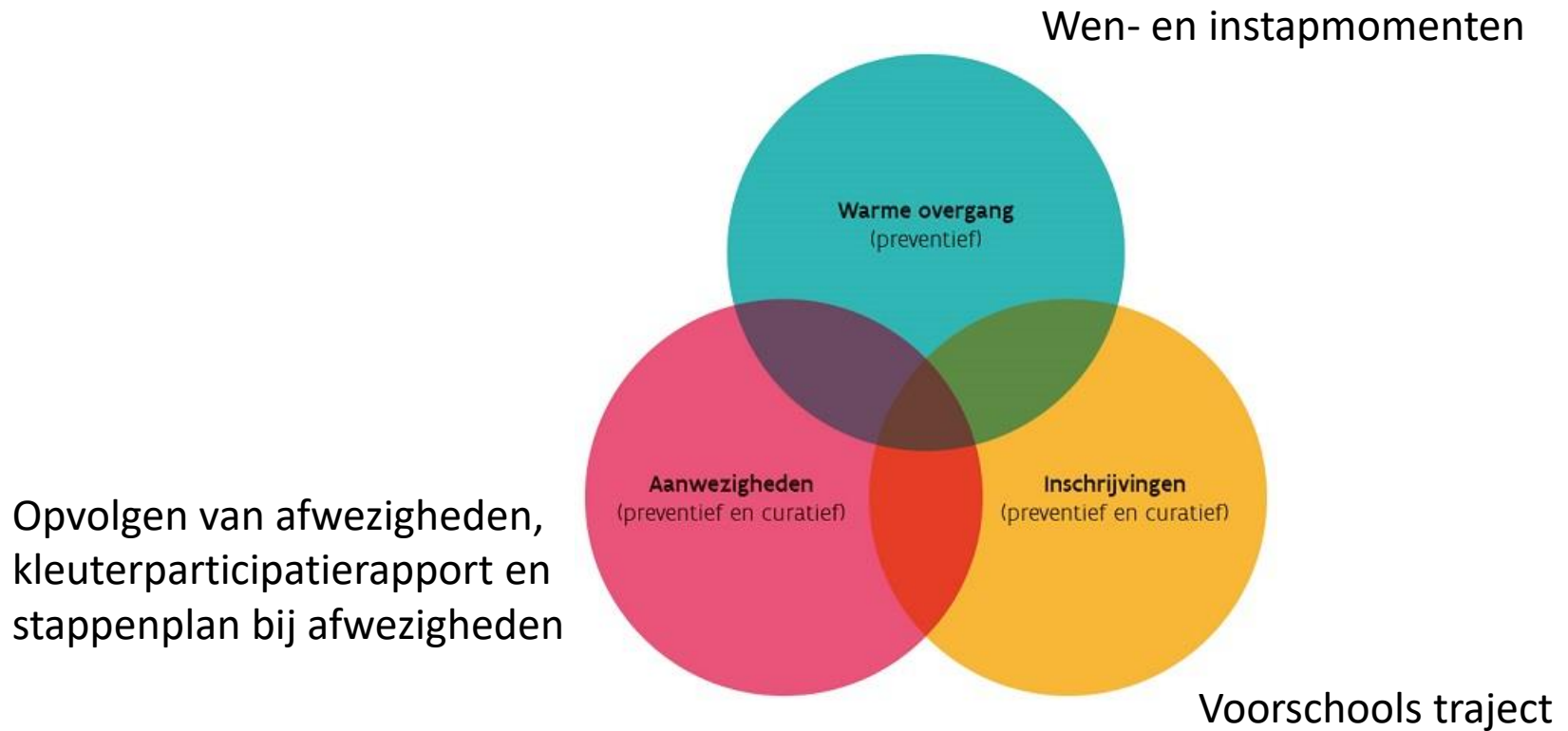

Tijdslijn

Professionalisering: Ouder-schoolsamenwerking

Drie dimensies

Professionalisering

Kaders van Lerend Netwerk

12 sleutels

Opbouwen van relaties

- > Onderliggend aan alle acties – eigen kijk van professionals ...

— Foto: Sint-Salvator

12 sleutels

- > Sleutel 1: Begin bij het elementaire: Glimlachen, goedendag en respect.
- > Sleutel 2: Nadenken in en handelen vanuit het schoolteam
- > Sleutel 3: De families nemen zoals ze zijn, daar waar ze zijn.
- > Sleutel 4: Het is aan de school om de stap naar de ouders te zetten.
- > Sleutel 5: Banden creëren alvorens er moeilijkheden opduiken.
- > Sleutel 6: Voorrang geven aan mondelinge contacten en visuele ondersteuning.
- > Sleutel 7: Taaldrempels overstijgen
- > Sleutel 8: het impliciete expliciteren.
- > Sleutel 9: Aandacht voor de vaders.
- > Sleutel 10: Aantal deuren/ingangen vermeerderen
- > Sleutel 11: Banden smeden met omliggende organisaties.
- > Sleutel 12: Van de tijd een bondgenoot maken

Professionalisering

Vormingsaanbod & uitwisselingstafels

- > Armoede-ouderbetrokkenheid-communicatie

Coaching

- > Op maat van schoolteams – met kernteam & kleuterteam en of hele schoolteam

Schaduwten

- > In wijk Sluizeken-Tolhuis-Ham – welzijnsorganisaties en scholen

Stem van ouders – rode draad

- > Ouders bevragen bij acties (voor, tijdens, na)

Voorschools traject

Aan de slag met ouders voor de start

- > een goede start in de ouder-schoolsamenwerking
- > informeren van ouders
- > kloof thuis/crèche met school overbruggen

Door inloopteam kind & preventie

- > huisbezoek
- > groepssessies:
 - Belang kleuterparticipatie
 - Taal en spel
 - Keuze van school

Scholenbezoekronde op maat

Extra sessies op vraag:

- > Zindelijkheidstraining
- > Bezoek speeltheek

Evaluatie

Voorschools traject

“Ik leerde dat zelfstandigheid stimuleren, zoals jasje leren aandoen, belangrijk is in de kleuterklas.”

“... dat de kleuters sociale vaardigheden, creatieve vaardigheden (schilderen), enz. aanleren in de kleuterklas”

“We moeten scholen zoeken waarbij we ons goed voelen.”

Wen- en instapmomenten

Instaptraject

- > Alles vanaf inschrijving tot en met na de instap
- > Op maat van scholen & kleuterleidsters

Werkwijze

- > Observeren
- > Bespreken
- > Aanpassen

Kijkwijzer & draaiboek

- > Ontwikkeld doorheen traject
- > Op maat

Wen- en instapmomenten

Kijkwijzer & draaiboek

- > Op maat gebruiken
- > Geen voorschriften
- > Mogelijkheden: wat kan er allemaal? Waar hou je best rekening mee?
- > Aandacht voor beleving ouder, kind en leerkracht

Wordt er geduid wat er verwacht wordt van de ouders tijdens het wen-/instapmoment?

- ☐ Ja
 - o Samen met het kindje in een hoek spelen
 - o Deelnemen aan de klasactiviteit
 - o Vragen stellen aan de leerkrachten
 - o Rondkijken
 - o Praten met andere ouders
 - o
- ☐ Neen

Worden de ouders aan elkaar voorgesteld?

- ☐ Ja
- ☐ Neen

Registreren van afwezigheden & stappenplan

- > Hoe registreer je?
- > Weet je wie afwezig is en waarom?
- > Is er een stappenplan bij afwezigheden?

Registreren van afwezigheden & stappenplan

Kleuterparticipatierapporten april 20118

- > Redenen: ziek, thuissituatie, overbezorgd, woont ver, te klein, lang in thuisland, complexe problematiek, bij oma ...
 - MAAR!
 - × Aantal kleuters: ‘onder de radar’ (“dat viel eigenlijk niet zo op”)
 - × Aantal kleuters: ‘we weten de reden eigenlijk niet’
- > Voorzichtige conclusie: snel stappen zetten bij afwezigheden loont

Kleuterparticipatierapporten

School	Totaal	
	aantal	% rood
School 1	107	29
School 2	194	22
School 3	146	18
School 4	106	21
School 5	42	5
School 6	87	23
School 7	76	16

Registreren van afwezigheden en stappenplan

Stappenplan bij afwezigheden

- > Grote verschillen tussen scholen
 - Wanneer neemt men contact op?
 - × Onmiddellijk – als het vaak voorkomt ...
 - Wie neemt contact op met ouders?
 - × Brugfiguur/leerkracht/secretariaat ...
 - Boodschap?
 - × Bezorgd: alles in orde of net: ‘je bent er weer niet’
 - Welke stappen worden gezet?
 - × Gesprek/uitleg/huisbezoek ...
 - × Hoe wordt gesprek gevoerd?

Registreren van afwezigheden en stappenplan

Stappenplan bij afwezigheden - tips

Preventief: warm onthaal & ouders informeren (sleutel: impliciete expliciteren)

- Ouders verwelkomen op school
 - Van bij de start: gesprek aangaan over wat gebeurt er op school, wat doen kinderen doorheen dag, ... (visualiseren, laten ervaren, ...)
 - Hoe contact opnemen met school bij afwezigheid (bij wie, telefoneren/berichtje/...) ...
-

Registreren van afwezigheden en stappenplan

Stappenplan bij afwezigheden - tips

Registreren aan- en afwezigheden

- In systeem (onmiddellijk, zelfde afspraken over school heen, ...)

Acties bij afwezigheden

- Wie contacteert ouder? Opmerking: vanuit zorg ...
 - Leerkracht, ook bij ouders die verwittigd hebben
 - Vragen: wat is er? hoe gaat het, wanneer kom je terug, ...
 - Ook aandacht voor warm welkom, wanneer terug op school
-

Registreren van afwezigheden en stappenplan

Stappenplan bij afwezigheden - tips

Opvolgen afwezigheden?

- Wie volgt op?
- Wordt er overzicht bijgehouden van kinderen die regelmatig afwezig zijn?
- Weten we waarom? Wat zijn redenen

Stappen bij vele afwezigheden

- Leerkracht
- Leerkracht + zorg + brugfiguur
- Op school/huisbezoek?
- Wederkerig gesprek, luisteren naar bezorgdheden ...
- Visualiseren van afwezige dagen

Registreren van afwezigheden en stappenplan

Reden van afwezigheid (kruis aan)

Type ouder	Mogelijke interventies (uit Brochure: ouders motiveren voor de kleuterklas. Hoe pak ik dat aan? Vlaams ministerie van onderwijs en vorming).
O onwetende ouder (geen kennis van onderwijssysteem, fout inschatten van belang van <u>kleuterschool</u>)	O informeren en interesse wekken p. 9-10 O verandertaal uitlokken p.10 O zelfvertrouwen vergroten p. 14 O veranderplan opstellen p.16
O onzekere ouder (te hoge drempel)	O verandertaal uitlokken p. 10 O zelfvertrouwen vergroten p. 14 O veranderplan opstellen p. 16
O zorgzame ouder (bezorgd voor mogelijke ziekte)	O verandertaal uitlokken p. 10 O het gewicht van de kleuterschool vergroten p.12 O een veranderplan opstellen p. 16
O zorgzame ouder (ouder heeft andere prioriteiten op dit moment)	O verandertaal uitlokken p. 10 O het gewicht van de kleuterschool vergroten p.12 O een veranderplan opstellen p.16
O bereidwillige ouder (organisatorische moeilijkheden, wil wel maar lukt niet)	O verandertaal uitlokken p. 10 O zelfvertrouwen vergroten p. 12 O een veranderplan opstellen p. 16
O onbereikbare ouder	
O ingeschreven maar nog niet ingestapt	
O uitgeschreven maar nog geen schoolverandering	

Begeleiding door de klasleerkracht, brugfiguur, CLB of externen

Interventie (wie, wat, waar, wanneer, hoe)

Effecten

Wat werkt?

Evaluatie – veranderingen?

- > Concrete veranderingen ~concrete materialen
- > Thema op agenda zetten en bespreken in team
- > Meerwaarde externe partner binnen school
- > Door praktijkvoorbeelden ... zelf op eigen school dingen veranderen ...
- > Kernteam dat acties oppakt ...
- > “wij zijn goed bezig” >< leerhouding van scholen: we kunnen altijd bijleren ...

Evaluatie – veranderingen?

Werken aan ouderbetrokkenheid ... kleuterparticipatie

- > Hoe kijk je naar ouders/hoe spreek je met en over ouders
- > Link met brugfigurenwerking
- > Raken ook andere thema's op school ...

Verandering vraagt

- > Duidelijke visie
- > Engagement
- > Tijd en ruimte voor leerkrachten om dingen uit te testen
 <-> 1 schooljaar traject
- > Gedragenheid team
- > Mandaat voor leerkrachten om dingen zelf in handen te nemen

Achtergrondinformatie

Slotconferentie

Presentaties te vinden
op de website van VBJK.

Publicatie

De publicatie: “Warm welkom en wederkerig. Naar een goede ouder-schoolsamenwerking” bundelt ervaringen van de 7 Vlaamse proeftuinen.

Hier kan je de publicatie gratis downloaden.

Een papieren versie kan je ook nog bestellen.

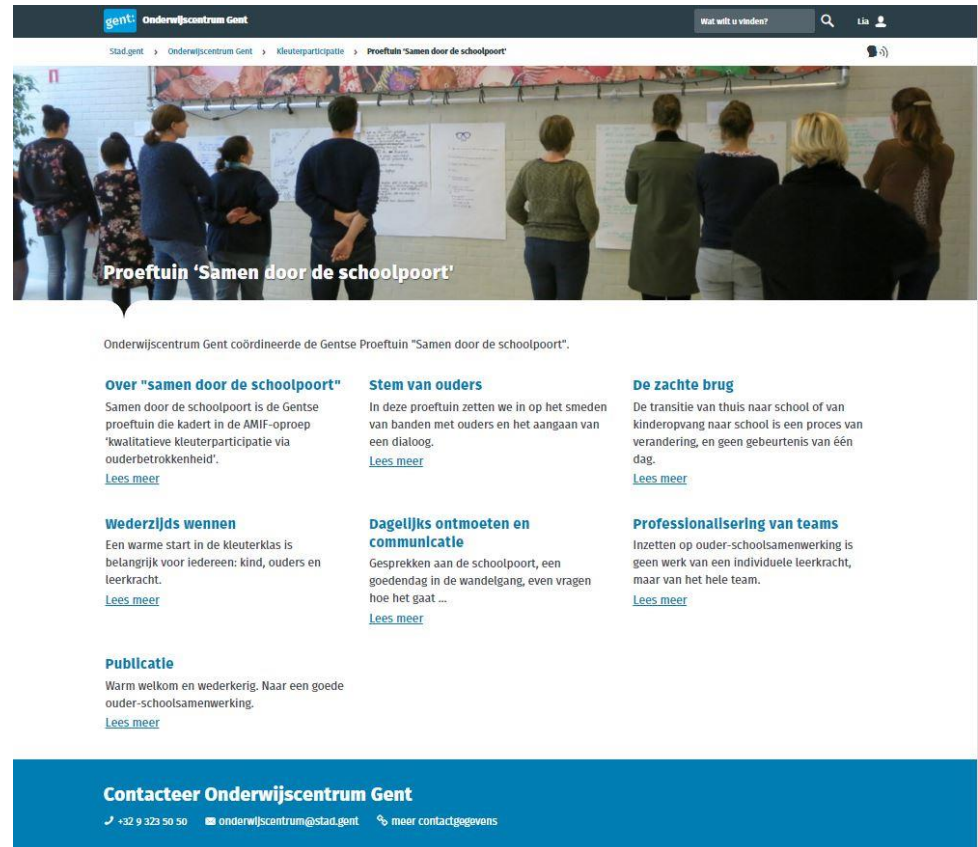
Inspiratieboek voor kleuteronderwijs

Warm, welkom en wederkerig

Naar een goede
ouder-schoolsamenwerking

Website Onderwijscentrum Gent

Op de website van Onderwijscentrum Gent vind je informatie over de Gentse proeftuin terug. We delen ook enkele goede praktijken en de kijkwijzer en draaiboek van het instaptraject.

gent! Onderwijscentrum Gent

Wat wilt u vinden? 🔍

Lia

Stad.gent > Onderwijscentrum Gent > Kleuterparticipatie > Proeftuin 'Samen door de schoolpoort'

Proeftuin 'Samen door de schoolpoort'

Onderwijscentrum Gent coördineerde de Gentse Proeftuin "Samen door de schoolpoort".

Over "samen door de schoolpoort"
Samen door de schoolpoort is de Gentse proeftuin die kadert in de AMIF-oproep 'kwalitatieve kleuterparticipatie via ouderbetrokkenheid'.
[Lees meer](#)

Stem van ouders
In deze proeftuin zetten we in op het smeden van banden met ouders en het aangaan van een dialoog.
[Lees meer](#)

De zachte brug
De transitie van thuis naar school of van kinderopvang naar school is een proces van verandering, en geen gebeurtenis van één dag.
[Lees meer](#)

Wederzijds wennen
Een warme start in de kleuterklas is belangrijk voor iedereen: kind, ouders en leerkracht.
[Lees meer](#)

Dagelijks ontmoeten en communicatie
Gesprekken aan de schoolpoort, een goedendag in de wandelgang, even vragen hoe het gaat ...
[Lees meer](#)

Professionalisering van teams
Inzetten op ouder-schoolsamenwerking is geen werk van een individuele leerkracht, maar van het hele team.
[Lees meer](#)

Publicatie
Warm welkom en wederkerig. Naar een goede ouder-schoolsamenwerking.
[Lees meer](#)

Contacteer Onderwijscentrum Gent
📞 +32 9 323 50 50 📧 onderwijscentrum@stad.gent 🌐 meer contactgegevens

Bronnen

12 sleutels om te slagen (“Ensemble pour accompagner l’enfant dans son parcours scolaire” – KBS 2013)

LOP werkgroep kleuterparticipatie -Sint-Niklaas (2012).
Snuffelmap afwezigheden. Fijn dat je er bent! Online te downloaden (website Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen).

Lia Blaton

Team Onderwijsontwikkeling – Onderwijscentrum Gent

Lia.Blaton@stad.gent

www.onderwijscentrumgent.be

Samen door de schoolpoort